

Ribanın Nev'ileri

Fazlalık ribası: Peşin alışverişteki fazlalıktan ibaret olan riba çeşididir. Ribevi mallardan aynı cins iki malı peşin olarak biri diğerinden fazla olması şartıyla değiştirmek fazlalık ribasıdır. Daima aynı cins malların birbiriyle peşin mübadelesinde olur. Cins ve ölçü illetlerinin her iki maddede beraberce bulunması gerekir.

- 5 bin verip peşin olarak 6 bir almak fazlalık ribası,
- 1 teneke buğ. ile peşin olarak 2 teneke buğ. ile değiş

Nesie ribası: Veresiye alışverişlerde ve borçlardan doğan riba çeşididir. Ribanın illetinden en az biri kendisinde ortak bulunduran iki malı veresiye olarak mübadele etmek ya da borç verirken fazla almak suretiyle meydana gelen faiz nesie ribasıdır. Yalnızca ölçü birliği veya cins birliği kafidir.

- 5 bir verip 2 ay sonra yine 5 bin veya buna tekabül eden başka bir para almak nesibe riasıdır.
- 1 gr altını veresiye 5 gr gümüşle, 1 teneke buğ. veresiye 1 teneke buğdayla değiştirmek

Ribanın İlleti

Mezhepler ribanın illetini tesbitte farklı görüşlere sahip olmuşlardır. Bunun sebebi faize dair hadislerin farklı yorumlanmasından kaynaklanmıştır.

Hadisler ortak muhtevası:

1. Altın	-Nakd (Para)
2. Gümüş	-Nakd (Para)
3. Hurma	Gıda + Depolanabilmesi
4. Buğday	Gıda + Depolanabilmesi
5. Arpa	Gıda + Depolanabilmesi
6. Tuz	Gıda + Depolanabilmesi

Zahiriye: Kıyasa karşı çıkan ve illet tesbiti yapmayı aynı hükmü benzer mes'elelere uygulama yoluna gitmeyen Zahiriye ribevi mallar sadece hadislerde geçen 6 maddedir, bunun dışındaki mallarda faiz cereyan etmez.

Hanefi ve Hanbeli: Hadislerdeki cinsin aynı cinsle değiştirilmesine ve tartı ile ölçüye bakarak ribanın illeti " **Cins ve ölçü birliğidir**" Bütün keyli ve vezni mallar ribavidir.

- Ayrıca altın ve gümüş mübadelelerinde ayar farkı da gözetilmez.
- Ayrıca ribanın tahakkuku için değiştirilen iki bedelden en az birinin şer'i ölçü (yarım sa') kadar olması gerekir.

Kısaca **Hanefi + Hanbeli:** Aynı cins + Ölçü birliği olanlar

Şafii ve Maliki: Hadislerdeki altın ve gümüşün nakid (para), diğer maddelerin yiyecek maddesi olduğuna bakarak ribanın illetinin cins ve nakit veya cins ve gıda maddesi olduğunu söylemişlerdir. Gıda maddesi: doyurucu ve depolanabilir olması

Kısaca **Şafii ve Maliki:** Cins (nakid) + Gıda (depolanabilmesi)

Selem Şartları:

1. Semen peşin olarak hemen akid meclisinde ödenmelidir. – Kaparo
2. Semen malum olmalıdır. – Daireyi sıva karşılığı verme
3. Mebi malum olmalıdır. – Araç şipariş özel. bilin.
4. Mebi teslim zamanı malum olmalıdır. Hanefi ve Şafilere göre ayıyla günüyle tesbit edilmelidir.
5. Mebi, eğer teslimi bir masraf ve meşakkati gerektiriyorsa, teslim yeri de tesbit edilmelidir.
6. Mebi misli bir mal olmalıdır.
7. Mebi makdurut-teslim olması şarttır.
8. Mebi, ta'yin ile teayyün eden şeylerden olmalıdır. - bilinen – kıyemi olan
9. Mebi deyn olmalıdır. – ztn ayn olsaydı normal akid olurdu ☺

İcarenin Şartları:

1. Taraflar akid yapmaya ehil olacak
2. Maham malum olacak
3. Menfaat malum olacak " Evin bilinmesinin yanında ne kadar oturalacağı da tesbit edilmelidir."
4. Ücret malum olacak
5. Menfaat makdurut-teslim olacak " Cami temizliği için camiye girmesi yasak olan birisi giremez"

6. Menfaat müteakvim olacak, fayda sağlayacak
“Hava atmak için araba kiralanmaz, eve asmak için silah”

Şüfa Hakkının Talep Edilmesi:

1. **Müvasebe:** İntikal haberini duyar duymaz şefiin hemen meşfua talip olması demektir.
2. **Takrir ve İshad:** Önceki talebin tescil ve tevsik edilmesidir.
3. Şahide gerek yoktur. Mahkemede kullanılmak üzere vesikadır.
4. **Husumet ve Temellük:** Eldeki belge yahut şahitlerle durumu mahkemeye intiakal ettirmek ve tesbitten sonra meşfuu temellük etmiş olur.

Ecir-i Has: Sadece kendisini ücretle tutan kimse için çalışıp başkasına iş yapmayan kişi. – Fabrikada çalışan işçi

Ecir-i Müşterek: Sadece bir şahsa iş yapmayan, iş veren herkese iş yapan ücretli kişilerdir. - Dolmuşçu

İcarede Muhayyerlikler:

İcarede rücu, kabul ve meclis muhayyerliği ve tayin muhayyerliği de geçerlidir.

Amelde tayin muhayyerliği: Bunda ecir iki üç amel arasında muhayyer bırakılır. Hangisini tercih ederse ona göre ücret alır. Bu dükkanda terzilik yaparsan 100 ayak. yaparsan 200 tl

Yük yüklemeye tayin muhayyerliği: Nakliye vasıtasına değişik miktarda yük vurma konusunda muhayyerlik. Şu hayvana 50 kilo yük 100 tl 100 kilo yük 200tl

Mesafede tayin muhayyerliği: Şu yükü çarşıya götürürsen 5 tl eve götürürsen 10tl

Zamanda tayin muhayyerliği: Şu işi bir günde yaparsan 15bin, iki günde yaparsan 10 bin

Müstecir henüz görmediği bir evi tarif üzere kiralasa o evi gördüğü zaman muhayyer olur.

İşlek yeredir diye dükkan alsa ama gerçekte işlek olmasa müstecir vasıf muhayyerliği ile muhayyer olur.

İcare Akdinin Sona Ermesi:

1. İkale ile
2. Kiralık binada müstecir tarafından gayri meşru ve yasak şeyeler işleniyorsa
3. Akdin muktezasına mani bir özür ortaya çıksa
4. Müstecir mecura miras,satın alma gibi bir yolla sahip olsa
5. Muhayyerlik hallerinde muhayyer olan tarafın akdi feshedmesiyle
6. İcare müddetinin bitmesiyle

Fesih söz ile olabileceği gibi hal ve hareket ile de olabilir.

İyazlı Hibe: Hibe karşılığında karşı taraf bir hibede bulunmuşsa buna icazlı hibe denir ki bu bey hükmündedir.

Hibeden Rücu Halleri:

1. Hibe, mahrem olacak derecede yakın akrabaya yapılmışsa,
2. Hibe evlilik sırasında karı-koca arasında yapılmışsa,
3. Hibe karşılıklı yapılmışsa
4. Mevhub, mevhubun lehine elinden çıkmışsa
5. Mevhub telef olmuşsa, kendisine muttasıl ziyade yapılmışsa veya tasarrufla kendisinde değişiklik meydana gelmişse,
6. Vahib ya da mevhubun leh ölmüşse
- 7.

Vifak: Eminin taksir ve taaddisi olduktan sonra bu esnada mala zarar gelmese ve emin bu taksir ve teaddiden vazgeçse ve normal olarak muhafazaya başlasa tazmin ödemez.

Vekaletin Sona Erdiği Haller:

1. Müvekkilin vekili azletmesi
2. Vekilin kendi kendine vekaletten çekilmesi
3. Vekilin veya müvekkilin tasarruf ehl. Kaybetmesi
4. Vekilin veya müvekkilin ölmesi
5. Müvekkelün bih olan işin görülmesi

Şirketi Emval: Birden fazla kişinin sermaye koyarak kâr kazanmak ve kârı belli şartlarda aralarında paylaşmak üzere kurdukları mal ortaklığıdır. Şirketi emvalde tedavülde olan paranın peşin teslim edilmesi şarttır. Sermaye oranına göre kâr veya zarar paylaşılır.

Ortak şirketten maktu bir ücret alabilir mi?

Dört mezhebin esasları dahilinde sonuç: Ortak emeğine karşılık sadece kâr veya sadece maaş alabilir. Ama amelinin karşılığı olarak hem kâr hem de maaş alamaz.

Şirketi Amal: Birden fazla kişinin ortakça yapmak üzere iş kabul edip kazancı aralarında belli oranlarda paylaşmak üzere kurdukları akiddir. Emekler birleştiriyor. – Ordu için ayak. Yapım işi için birkaç usta birleşmesi. Şirketi amal de ortakların yapacakları işler farklı olabilir.

Bir baba, kendisiyle birlikte kalan oğlu ile beraber çalışsalar, kazancının tamamı Babanın olup oğul babaya yardımcı sayılır. Bunun için şu şartlar gerekli:

1. Baba ve oğul arasında iş aynılığı olması
2. Daha önce oğlun malının bulunmaması
3. Oğlun, babanın evinde kalması

Şirketi Vücut: Sermayesi bulunmayan birden fazla kişinin, toplumdaki itibarlarını kullanarak veresiye mal alıp beraberce ticaret yapmak. Ortaklar zaman ve taahhüd sebebiyle kâr alır.

Şirketi İnan: Sermaye eşitsizliğine dayalı olarak kar ve zararda ortaklıkların farklılığı mümkün olan şirket çeşidi.

Mudarabe: Bir taraftan sermaye(Mal), diğer taraftan emek olarak ortak olunan şirket.

Müzaraa: Bir taraftan tarla, diğer taraftan emek ile ortak olmak.

Müsakat: Bir taraftan tarla, diğer taraftan ise su ile ortak olmak.

Akdi Şirketlerin Sona Erdiği Haller:

1. Şirket akidleri g.lazımdır.
2. Ortaklardan herhangi birinin ölümü.
3. Ortaklardan birisinin irtidad edip darul harbe kaçması
4. Ortaklardan birinin tasarruf ehl. Kaybetmesi
5. Akdin mahalinin yok olması
6. Şirketi müfavadada eşitliğin bozulması
7. Belli vaktin bitmesi

Hanefiler: Cins tespitinde üç kistas vardır:

1. Asılların ayrı oluşuyla: Sığır eti ile koyun eti buğday unu ile arpa unu ayrı cinstir. Çünkü hammaddeleri ayrıdır.
2. Kullanış gayelerinin ayrı oluşuyla: Koyun yünü ile tiftik ayrı cinstir. Çünkü yün ile tiftiğin kullanıldığı yerler ayrıdır.
3. İşçilik fazlalığıyla: Buğday ile ekmek ayrı cinstir